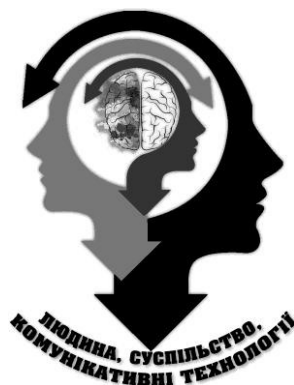

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ

ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ІМ. Г. С. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. М. П. ДРАГОМАНОВА

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

**VIII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ,
ПРИСВЯЧЕНА 90-РІЧЧЮ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

**ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО,
КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ**

**МАТЕРІАЛИ VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ»**

**REPORTS OF THE VIII INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE “A PERSON, A SOCIETY, COMMUNICATIVE
TECHNOLOGIES”**

Харків
2020

УДК 740+656+338

ББК 87

Л 93

Головні редактори:

Панченко С. В. – доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, ректор Українського державного університету залізничного транспорту;

Андрущенко В. П. – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова

Редакційна колегія:

- Бутько Т. В.** – д-р техн. наук, професор, академік ТАУ
Лаврухін О. В. – д-р техн. наук, професор, чл.-кор. ТАУ, академік МАБЖ
Устенко О. В. – д-р техн. наук, професор, академік ТАУ
Бакланов О. М. – д-р хім. наук, професор
Ватуля Г. Л. – д-р техн. наук, професор
Калабухін Ю. Є. – д-р техн. наук, професор
Новіков Б. В. – д-р філос. наук, професор
Панков Г. Д. – д-р філос. наук, професор
Петрушов В. М. – д-р філос. наук, професор
Рассоха І. М. – д-р філос. наук, професор
Близнюк Л. М. – канд. філол. наук, доцент
Даніл'ян В. О. – канд. філос. наук, доцент
Колеснік К. Е. – канд. іст. наук, доцент, академік ТАУ
Куценко М. Ю. – канд. техн. наук, доцент
Панченко В. В. – канд. техн. наук, доцент
Павлов В. І. – канд. філос. наук, доцент
Прогонний О. М. – канд. техн. наук, доцент
Скорик О. О. – канд. техн. наук, доцент
Толстов І. В. – канд. філос. наук, доцент
Алексєєнко Н. В. – старш. викладач

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 7 від 21.09.2020 р.)

Л 93 Людина, суспільство, комунікативні технології : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. присвяченої 90-річчю Українського державного університету залізничного транспорту, 15–16 жовтня 2020 р. Харків : ДІСА ПЛЮС, 2020. 295 с.
ISBN 978-617-7927-35-7

УДК 740+656+338

Друкується в авторській редакції

ISBN 978-617-7927-35-7

© Авторський колектив, 2020

АБАШНІК У.В., студентка магістратури

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

м. Харків, Україна

ВАЛЬТЕР БЕНЬЯМІН (1892–1940) ТА МЕДІА-ФІЛОСОФІЯ

Вальтер Бендікс Шьонфліз Беньямін (Walter Bendix Schoenflies Benjamin, 1892–1940) був відомим німецьким теоретиком естетики, філософом, соціологом, літературним критиком та перекладачем. Не дивлячись на певну популярність у Німеччині та Західній Європі, знаменитим по всьому світу він став лише після своєї смерті, у другій половині 20-го століття. В цей час публікуються та перевидаються німецькі праці Вальтера Беньяміна, вони також виходять у перекладах різними мовами. Однак навіть на початку 21-го століття оприлюднена ще не вся його творча спадщина. Починаючи з 2008 р. у авторитетному німецькому видавництві «Зуркамп» (Франкфурт на Майні), виходять окремі томи його «Творів та спадщини. Критичне видання» (Werke und Nachlaß. Kritische Gesamtausgabe), всього заплановано 21 том.

У творчості Вальтера Беньяміна досить важливе місце займають роботи, котрі присвячені медіа-філософії. Зокрема, у цьому відношенні можна назвати наступні його публікації: «Твір мистецтва у епоху його технічної відтворюваності» (1936), «Маленька історія фотографії» (1931), «Вчення про схоже/подібне» (1933). Тут слід зауважити, що хоча він і використовує терміни «медіа» (зокрема, у своїй ранній статті «Про міметичну здібність») та «філософія», але у нього немає жодного твору, в назві якого б було слово «медіа». А ось термін «філософія» зустрічається у назві його невеличкої ранньої праці «Про програму майбутньої філософії» [4, s. 157–171].

Стосовно класифікації Вальтера Беньяміна як «медіа-філософа» можна навести одну характерну цитату із «Підручника Беньяміна. Життя – творчість – впливи» (2011), який вийшов у відомому німецькому видавництві «Метцлер», та який присвячений вказаним у назві аспектам його життя та діяльності. Тут є невеличкий параграф медіазнавство, або наука про медіа (нім. Medienwissenschaft), де автори зокрема пишуть таке: «Беньямін не був медіа-вченим у сучасному сенсі. Він не виказував систематичних думок щодо історії, техніки, форм, естетики чи економічних структур «медіа». У нього також неможливо знайти ніяких посилань на медіа-наукові дослідницькі дискусії. В чому ж тут полягає причина? Беньямін – поряд з Кракауером, Адорно, а пізніше – з Маклюеном або ж Флюссером – належить до тих теоретиків, котрі вперше обґрунтували дискурс медіа-наукових рефлексій та теорій» [1, s. 46].

Стосовно наведеної вище цитати можна сказати наступне. Тут автори даного підручника не використовують термін «медіа-філософія», натомість говорять про «медіа-науку». На наш погляд, це можна пояснити тим, що автори цієї праці за фахом не є філософами, а літературознавцями. Бо Буркгард Лінднер, за редакцією якого вийшов цей «Підручник Беньяміна», є «професором історії і естетики медіа, та новітнього німецького літературознавства» в університеті імені Й.В. Гьоте (Франкфурт на Майні). Крім цього слід вказати й на те, що в колі сучасних німецьких теоретиків до сих пір проходять дискусії щодо тлумачення таких понять, як «медіа-філософія» (нім. Medienphilosophie), «медіа-наука» (нім. Medienwissenschaft) тощо. Зокрема, у примітках до передмови німецької збірки «Медіа-філософія. Статті щодо з'ясування одного поняття» (2003) її видавці жалілись на те, що «...до сих пір єдина професура з медіа-філософії у німецькомовному просторі була заснована не в Інституті філософії, а на факультеті медіа в університеті Баухаус у Ваймарі...» [2, s. 205].

Взагалі, сучасні німецькі дослідники, зокрема професори Майк Зандботе (Mike Sandbothe), Штефан Мюнкер (Stefan Münker), Олександр Рьослер (Alexander Roesler) та інші [2], розглядають медіа-філософію в якості трансдисциплінарної науки, яка проводить свої дослідження на межі окремих медійних наук (нім. Medienwissenschaft), науки про комунікацію (нім. Kommunikationswissenschaft) та деяких сфер практичної філософії, зокрема філософії кіно (нім. Kino-Philosophie, Philosophie des Kinos), фільмознавства (нім. Filmwissenschaft) тощо.

У цьому сенсі можна згадати збірку «Систематична медіа-філософія» (2005), яка вийшла за редакцією професорів Майка Зандботе та Людвіга Нагля. Тут редактори поєднали окремі доповіді в наступні три розділи: «Медіа чуттєвого сприйняття», «Семіотичні інформаційні та комунікативні медіа», «Технічні медіа розповсюдження, зберігання та накопичення інформації» [3]. Зокрема, у першому розділі є статті «Медіа-філософія часу» (Ральф Бойтан) та «Медіа-філософія простору» (Гьотц Гросклаус), у другому розділі представлені статті: «Медіа-філософія комунікації» (Петер Яніх), «Медіа-філософія тіла» (Матіас Гутманн), «Медіа-філософія мови» (Дітер Мерш), «Медіа-філософія зображення» (Ламберт Візінг), «Медіа-філософія музики» (Матіас Фогель); третій розділ містить серед інших такі статті «Медіа-філософія фільму» (Лоренц Енгель), «Медіа-філософія Інтернету» (Марк Постер) тощо. Тобто тут автори показали цілий спектр різних аспектів медіа-філософії.

В якості *основних висновків* можна констатувати наступне. По-перше, на наш погляд, Вальтера Беньяміна по праву можна зарахувати до родоначальників медіа-філософії, оскільки у своїх творах він обґрунтував або

торкався найважливіших елементів медіа-філософії. Хоча сам цей термін почав формуватися лише наприкінці 20-го сторіччя, зокрема, у Німеччині на початку 1990-х рр., коли Юрген Габермас використав його у своїй праці «Фактичність та чинність/значущість» у 1992 р. По-друге, слід вказати на актуальність мислення Вальтера Беньяміна для медіа-філософії сьогодні, оскільки він є класиком в цій сфері, а твори класика завжди мають значення та певну актуальність. Причому ця актуальність його творів має як історичний характер, так й імпульсивно-творчий аспект. Так, в історичному контексті можна навести роздуми Вальтера Беньяміна у його статті «До положення російського кіномистецтва» під час перебування у Москві взимку в 1926/1927 рр. Тут він критикував радянське кіно із-за замкненості в собі та наголошував: «Ільїнський працює з дуже неточною копією Чапліна та вважається коміком лише тому, що тут невідомий Чаплін» [4, s. 747].

Стосовно імпульсно-творчого аспекту слід вказати, що праці та ідеї Вальтера Беньяміна з різних медіа (радіо, фільм, фотографія) не лише надавали поштовхи для роздумів та робіт авторів пізніших епох (Жан Бодріяр та інші) у розвитку їх теорій, котрі стали вже класичними, але й несуть в собі імпульси стосовно нових розмислів в епоху диджиталізації на початку 21-го століття. Тут мова йде про його оригінальне тлумачення поняття «аура» (як унікального явища даліни) у працях «Повідомлення про сутність аури», «Маленька історія фотографії», «Твір мистецтва у епоху його технічної відтворюваності» (навіть назва цього твору стала вже свого роду крилатим виразом) тощо.

Список використаних джерел

1. Benjamin-Handbuch. Leben – Werk – Wirkung. Hrsg. von Burkhardt Lindner. Stuttgart, Weimar: Verlag J. B. Metzler, 2011. .III, 720 s.
2. Medienphilosophie. Beiträge zur Klärung eines Begriffs. Hg. von Stefan Münker, Alexander Roesler, Mike Sandbothe. Frankfurt am Main: Fischer Taschenbuch Verlag, 2003. 224 s.
3. Sandbothe M. Systematische Medienphilosophie. Herausgegeben von Mike Sandbothe und Ludwig Nagl. Berlin: Akademie Verlag, 2005. XXVII, 410 s.
4. Walter Benjamin Gesammelte Schriften. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1991. Bd. II. 1526 s.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ І. ФІЛОСОФСЬКІ ТА ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

ПРИВІТАННЯ УЧАСТНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ С.В.ЛАНЧЕНКО	3
АБАШНІК В.О. ЕДМУНД ГУССЕРЛЬ У ФІЛОСОФІЇ ІСИДОРА ПРОДАНА (1854–1919/20)	6
АБАШНІК У.В. ВАЛЬТЕР БЕНЬЯМІН (1892–1940) ТА МЕДІА-ФІЛОСОФІЯ	10
АЛЕКСЄЄНКО Н.В. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ	13
АНДРУЩЕНКО В.П. ПЛАГІАТ ТА НЕДОБРОЧЕСНІСТЬ – ЗАГРОЗА НАУКОВОМУ ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ	15
БАБИЧ В.П. ОСНОВЫ РАЗУМНОГО, ЦИВИЛИЗОВАННОГО МЫСЛЕТВОРЧЕСТВА	21
БЛИЗНЮК Л.М. ФЕНОМЕН МОВЛЕННСВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	31
ГОРОБЧУК Л. М. СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ОСОБИСТОСТІ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ	34
ГРОМОВА О.В. РОЛЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОЗВИКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	38
ДАНІЛ'ЯН В. О. ДУАЛЬНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА НЕДОЛІКИ	41
ДАНІЛ'ЯН В. О. ПРОБЛЕМА СВОБОДИ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ТВОРЧОСТІ НОРВЕЗЬКОГО ФІЛОСОФА ЛАРСА СВЕНДСЕНА	44
ДАХНІЙ А.Й. Г.С. СКОВОРОДА ТА Т.Г. ШЕВЧЕНКО ЯК ЗАСНОВНИКИ УКРАЇНСЬКОГО ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМУ	46
ДОВГАНЬ А. О. Н.МАЛЬБРАНШТА ДАВНЬОКИТАЙСЬКА ФІЛОСОФІЯ	51
ДОЛЬСКАЯ О.О. ФОРМУВАННЯ НАРРАТИВУ ПОСТЛЮДИНИ: РОЗДУМИ ПРО ПІДГРУНТЯ НОВОЇ АТРОПОЛОГІЇ	57
ЗАГРІЙЧУК І. Д. НЕЗАВЕРШЕНІСТЬ КОМУНІКАТИВНОГО ПРОЦЕСУ ЯК ЗАПОРУКА СОЦІАЛЬНОЇ ЗЛАГОДИ	61
ІЛЬІН В.В., ІЛЬІНА А.А. РАЦИОНАЛЬНОСТЬ ПОВЕДЕНИЯ И ПРОБЛЕМА СООТНОШЕНИЯ ЭТИКИ И ЭКОНОМИКИ	65
КАРПЕНКО І.В. «ВЗАЄМНІСТЬ ПЕРСПЕКТИВ» А. ЩЮЦА ЯК МОЖЛИВІСТЬ КОМУНІКАЦІЇ	71
КОЛЕСНИК К.Е. ПРОЕКТ RAIL BALTICA: РОЗБУДОВА ТА ГЕОПОЛІТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ	75
КОЛИЧЕВА Т.В. ГЕШТАЛЬТ-МЕТОДОЛОГІЯ ПІЗНАННЯ ЛЮДСЬКОЇ СУТНОСТІ ЯК ЗАСІБ НАБЛИЖЕННЯ ДО ІДЕНТИЧНОСТІ ІНДИВІДА	81
КОММЕДАЛ О. ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО В НОРВЕГІЇ: ДОСВІД ПРАКТИЧНОГО ВТІЛЕННЯ	84
ЛЕБЕДЄВ В. О. ЖАНР «ТЕМНЕ ФЕНТЕЗІ» У СУЧАСНІЙ МАСОВІЙ КУЛЬТУРІ	87
ЛЮБІВИЙ Я.В. КОНСТРУКТ ТА ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ СВОБОДИ У КРИЗОВОМУ СОЦІУМІ	88

Наукове видання

**VIII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ,
ПРИСВЯЧЕНА 90-РІЧЧЮ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ»**

**REPORTS OF THE VIII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE
“A PERSON, A SOCIETY, COMMUNICATIVE TECHNOLOGIES”**

м. Харків, 15–16 жовтня 2020 р.

Відповідальність за наукову достовірність матеріалів та відсутність плагіату
несуть автори

Матеріали публікуються в авторській редакції

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times ET.
Умов. друк. арк. 17,15. Наклад 100 прим. Замов. № 1006/8-20.

Видавництво ТОВ «ДІСА ПЛЮС»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: серія ДК № 4047 від 15.04.2011 р.
61029, м. Харків, шосе Салтівське, буд. 154. Тел. (057) 768-03-15,
e-mail: disadruk@gmail.com

Надруковано з готових оригінал-макетів у друкарні ФОП Петров В. В.
Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.
Запис № 2400000000106167 від 08.01.2009 р.
61144, м. Харків, вул. Гв. Широнінців, 79в, к. 137, тел. (057) 778-60-34.
e-mail:bookfabrik@mail.ua